

OM VORE SKOVES VURDERING OG BESKATNING.

Nogle Bemærkninger¹⁾ ved Nationaløkonomisk Forenings Møde d. 3. Novbr. 1925 efter Forstkandidat A. Howard Grøns Foredrag om „Den danske Skov som Formuegenstand og Produktionsfaktor“).

Af S. Berthelsen, Godsinspektør; Medlem af Overskyldraadet.

At udfinde en dansk Skovs rette økonomiske Værdi, saavel som Formuegenstand, som til Beskatning, er en praktisk økonomisk Opgave, som maa hente adskillig Vejledning fra de tre forskellige Videnskaber, mellem hvilke Vurderingsvidenskaben ligger som et Grænseomraade: Retsvidenskab, Nationaløkonomi og Skovbrugslære, — saavistsom Skovenes Værdi er afhængig af deres Retsforhold, Økonomiforhold og Naturforhold.

I.

Skovenes retlige Forhold er bestemt ved den særlige Lovgivning og Retspraksis derom — en Del af vor danske Landboret, hvilket Lærefag egentlig ikke er altfor opdyrket i Landbrugslandet Danmark. — En af vor gode Landborets kosteligste Perler er netop den Grundlov for de danske Skoves Tilværelse, som den berømte „Fredningsforordning af 27. Sept. 1805“ danner, idet denne i betydelig Grad har begrænset de private Ejeres Raadighed over „Fredskovene“, hvis uforringede Opretholdelse i § 15 er foreskrevet som urokkelig Grundlov. Og denne Lovs Overtrædelse kan endog medføre, at det Offentlige kan overtage private Skove til Drift paa Ejerens Regning (§ 19). Det er altsaa ikke blot et bestemt Jordareal, (saaledes som det ofte opfattes), der derved er befalet opretholdt som bestandig bevokset med en eller anden Træsart, — men det er selve Højskoven (som i 1805 væsentlig kun var Bøge- og Egeskov), der bestandig skal vedligeholdes som

¹⁾ Forf. agter senere at gøre Emnet til Genstand for en mere indgaaende Fremstilling.

OM VORE SKOVES VURDERING OG BESKATNING.

Nogle Bemærkninger¹⁾ ved Nationaløkonomisk Forenings Møde d. 3. Novbr. 1925 efter Forstkandidat A. Howard Grøns Foredrag om „Den danske Skov som Formuegenstand og Produktionsfaktor“).

Af S. Berthelsen, Godsinspektør; Medlem af Overskyldraadet.

At udfinde en dansk Skovs rette økonomiske Værdi, saavel som Formuegenstand, som til Beskatning, er en praktisk økonomisk Opgave, som maa hente adskillig Vejledning fra de tre forskellige Videnskaber, mellem hvilke Vurderingsvidenskaben ligger som et Grænseomraade: Retsvidenskab, Nationaløkonomi og Skovbrugslære, — saavistsom Skovenes Værdi er afhængig af deres Retsforhold, Økonomiforhold og Naturforhold.

I.

Skovenes retlige Forhold er bestemt ved den særlige Lovgivning og Retspraksis derom — en Del af vor danske Landboret, hvilket Lærefag egentlig ikke er altfor opdyrket i Landbrugslandet Danmark. — En af vor gode Landborets kosteligste Perler er netop den Grundlov for de danske Skoves Tilværelse, som den berømte „Fredningsforordning af 27. Sept. 1805“ danner, idet denne i betydelig Grad har begrænset de private Ejeres Raadighed over „Fredskovene“, hvis uforringede Opretholdelse i § 15 er foreskrevet som urokkelig Grundlov. Og denne Lovs Overtrædelse kan endog medføre, at det Offentlige kan overtage private Skove til Drift paa Ejerens Regning (§ 19). Det er altsaa ikke blot et bestemt Jordareal, (saaledes som det ofte opfattes), der derved er befalet opretholdt som bestandig bevokset med en eller anden Træsart, — men det er selve Højskoven (som i 1805 væsentlig kun var Bøge- og Egeskov), der bestandig skal vedligeholdes som

¹⁾ Forf. agter senere at gøre Emnet til Genstand for en mere indgaaende Fremstilling.

saadan, saa at denne Højskov ved naturlig Besaaing selv kan forny sig (§ 19). Af denne Grundregel følger bl. a., at Skovejeren ikke vilkaarlig kan afløse gamle Lovskove med andre derfra væsensforskellige Trær, f. Eks. Gran- og Fyr-Plantager, som det stundom paastaas. — I de fleste Privatskove, men særlig i Embeds-Skove og i Umyndiges Skove maatte efter Frd. 26. Januar 1733 overhovedet ikke hugges til Salg, men kun til eget Forbrug, hvilket ogsaa gjaldt Fæsterne i Bondeskovene. Og flere andre Begrænsninger i Raadigheden findes i den ældre og nyere Lovgivning om vore Skove.

Idet man maa gaa ud fra, at det lovbefalede Tilsyn med disse Reglers Opretholdelse finder Sted paa forsvarlig Maade gennem Statens Administration, vil Skovenes økonomiske Værdi være at bedømme under Hensyn til hine lovligt paalagte og af Ejeren forud kendte Raadighedsindskrænkninger. Disse tilsigter jo i Virkeligheden kun at opretholde Skovens „Substans“ eller „Hovedstol“, saa at denne ikke gennem Aarene forringes, og de indskrænker derfor egentlig ikke Ejeren naturlige Ret til det økonomiske Normal-Udbytte af Aarets Høst, ganske som ved Landbruget, hvor det heldigvis er Naturlove, som normalt forhindrer Ejeren i at forudnyde kommende Aars Afgrøder. Heraf følger, at Ejeren, udover Aarets normale Hugst (der som Regel vil svare til Skovens naturlige aarlige Tilvækst) vil være uberettiget til at tilegne sig nogen Del af Skovenes fremtidige normale Afgrøder, hvilke retlig set maa betragtes som en Del af Skovens „Substans“, ganske som Skovbunden, hvoraf den er fremgroet som Naturgenstand, og hvis samtlige Naturkræfter Træerne har optaget og daglig optager i sig.

Ligeledes kan anmærkes de særlige Regler, som gælder for Skoves Udstykning samt de forskellige Love, som har givet Almenheden en vis Adgang til Skovene, og til Nøddeplukning dér, saavel som Naturfredningslovens Indgreb, mod eller uden Erstatning, i Ejeren Raadighedsret over Skoven. Det er en Selvfølge, at forsaavidt Skovenes normale økonomiske Udbytte derved formindskes, vil en forholdsvis lavere Værdi være at ansætte for paagældende Skovejendom.

II.

Den saaledes konstaterede, ved Fredningsforordningen af 1805 fastsatte, indskrænkede Ejendomsret over Fredskove, bliver, ved sin egenartede Begrænsning, ret ulig de fleste andre Former for Ejendomsret (Raadighedsret) efter dansk Landboret.

Den kan kun delvis sammenlignes med Jorddrottens Ret over Fæstegodset, skønt ogsaa Jorddrotten efter Forholdets Natur er indskrænket til at oppebære Jordrenten og kun kan tilegne sig dennes Kapitalværdi, hvis Fæsteretten i Kraft af Lovgivningen ophører derved, at Fæstegodset tillades bortsolgt til Fordel for Jorddrotten; hvilket ganske vist gennem lange Tidens Fejlgreb er bleven Reglen.

Mere synes Skovejerens Raadighedsret beslægtet med en „Mælkeriforpagters“ Ret over Ejerens Kvægbestand, forsaavidt det er Forpagterens Ret at udskyde enkelte Køer af Besætningen (naar disse vise for ringe Ydedygtighed); dog imod bestandig at indsætte nye og gode Individuer i Stedet og derved opretholde Besætningens Totalværdi og Antal, saa at Værdien ikke forringes.

Nærmest kan Skovejerens begrænsede Ejendomsret vel sammenlignes med den „Statshusmanden“ ved Lov af 4. Oktober 1919 tillagte Raadighedsret over den paagældende Husejendoms Jorder, forsaavidt denne Ret ved Lovens § 8, 2. Stk., er begrænset saaledes, at han ikke maa foretage Foranstaltninger, hvorved Jordens Substans og Dyrkningsværdi varigt forringes, saasom ved Destruktion af Jordoverfladen ved Udgravning af Ler og Kalk m. v.

For Skovejerens Vedkommende er Forholdet dog noget anderledes. Det kan maaske siges, at der ved ulovlig Skovhugst foretages en vis „Destruktion“ af Skovens legalt bestemte Natursubstans, idet der hertil henregnes den fredede Træmasse. Men der foreligger ialtfald ikke her — saaledes som ved Landbruget — noget naturligt Skelnemærke, som nøjagtig afgør Grænserne for, hvilke Dele af Plantebestanden, der normalt henhører til det løbende Aars Høst og hvilke Ejeren derfor med fuld Ret kan tilegne sig.

Det er ikke blot de „ikke-ydedygtige“ Træer, som maa fældes, og ikke blot de „modne“ Træer, som maa høstes, men gennem den lange „Omdrift“, som Løvtræbestanden kræver til „Modning“, maa der idelig, efter moderne rationelt Skovbrugs Praksis, foretages aarlig „Udhugning“ af en stor Del af den i og for sig endnu „umodne“ Træbestand, for at give Plads og Vækstmulighed for de øvrige Træers bedst tænkelige Trivsel og Udvikling.

Heraf følger, at Grænserne for, hvad der af Fredskovens Træbestand aarlig med Føje kan og bør udvises til Hugst, naar denne skal holdes indenfor Fredskovslovgivningens Rammer, i mange Maader vil bero paa en Bedømmelse og et

Skøn, som det vil være noget vanskeligt at føre behørigt Tilsyn med fra Statens Side, saafremt det nationale Aktiv, som vore Fredskove udgør, fuldtud skal bevares.

Og forsaavidt det maatte erkendes, at det nuværende Tilsynssystem — fra Amtmændenes, Politimestres og Sognefogders samt Statens særlige Skovsagkyndiges Side — ikke er ganske fyldestgørende i saa Henseende, vil det være nødvendigt, at der gennem en skærpet Fredskovslovgivning indføres et mere virksomt Skovtilsyn af de private Fredskove.¹⁾ (Saavidt vides, er der for dette Formåls Skyld allerede nedsat en særlig Kommission).

Særlig da det er paastaet, at der i de nærmest kommende Tider kan ventes en forøget Omsætning, ikke mindst af de Fredskove, som hidtil have hørt under Len og Stambuse, vil det være nærliggende for Skovadministrationen at skærpe Tilsynet med de nye Købere, som efter Fredningsforordningens § 20 i de første 10 Aar efter Købet kun maa skove Træer til eget Forbrug, men ikke til Salg, medmindre særlig Tilladelse gives og da kun efter Udvisning af Statens Tilsynsmænd. En Udvidelse af denne Tidsfrist til f. Eks. 20 Aar vilde formentlig formindske den usunde Spekulation i Skovkøb, uden derved at betage den nye Skovejer hans Adgang til et passende Normaludbytte af den købte Skov.

III.

Udfra de saaledes foreliggende retlige Forhold maa altsaa Nationaløkonomen foretage sin Bedømmelse af Skovenes Produktionsforhold og dettes økonomiske Elementer.

Disse bestaa her, som ved al anden Produktion, af: Jord, Kapital og Arbejde.

Ved det nationaløkonomiske Begreb „Jord“ forstaas her, som overalt, ikke blot den fysiske (mineralske og biologiske) Faktor, som selve Jordbunden med dens klimatiske og fysiologiske Forhold danner, men ogsaa den Plantevækst, som Naturkræfterne i Jord og Himmel derpaa daglig skaber, — ganske ligesom Vildtbestanden paa et Jagtdistrikt og Fiske-

¹⁾ At det dog ingenlunde vil være umuligt at oprette et virksomt Tilsyn med privat Skovdrift saaledes, at selv private Panthavere i Skoven derved kunde opnaa fornøden Tryghed for deres Prioritetslaan, vil fremgaa deraf, at den af private Skovejere dannede „Dansk Skovforening“ har oprettet en Kommission, der paatager sig det fornødne Tilsyn med, at de paagældende Skove ikke forringes i Værdi ved for stærk Hugst eller anden urigtig Behandling.

mængden i et Aaløb eller paa en Fiskebanke henhører til de naturlige Egenskaber ved et vist Omraade, der omfattes af Produktionsfaktoren: Jord. — Udbyttet af Skovningsret, Jagtret og Fiskeret bliver følgelig alene Jordrente, selv om der naturligvis her, som overalt, kun kan regnes med den Del af dette Udbytte, der ikke skyldes Anvendelse af Kapital og Arbejde — forsaavidt dette ikke atter er vederlagt af Udbyttet.

Skovejendommen er heri ikke forskellig fra Landejendommen. Ogsaa dennes Jordrente kan udtrykkes som: Kapitalværdien af alle fremtidige Aarsafgrøders Netto, idet selve Vurderingsaarets Høstværdi ikke medregnes, da denne jo er uden særlig Betydning for Kapitaliseringen.

Denne med Sagens Natur stemmende Opfattelse af Skovens Jordrente er det just, som har faaet sin legale Bekræftelse ved den ovennævnte Fredskovforordning af 1805, der, som paavist, positivt baandlægger Skovens Træbestand overfor Ejerens Raadighed og kun tillader ham at høste et Aars Afgrøde ad Gangen — nemlig den Afkastning, som maa erkendes at kunne udtages af Skoven uden at forringe dennes „Substans“, og som vel altsaa normalt vil være svarende til Skovens naturlige Tilvækst.

Naar nogle Skovejere — og saavidt vides vistnok ogsaa nogle Lærere i Skovbrug ved Landbohøjskolen — synes at gaa ud fra en anden Opfattelse, idet de benævne og betragte Skovens Træbestand ikke som en Naturting, men som en Ejeren tilhørende arbejdsskabt „Kapital“, da beror dette paa en urigtig Fortolkning af Fredskovforordningen og paa en Misforstaaelse af de økonomiske Grundbegreber „Jord“, „Kapital“ og „Arbejde“ som Elementer i Produktionen.

Ikke blot er Træbestanden (de fremtidige Afgrøder deraf) som anført legalt stillet udenfor den øjeblikkelige Ejers Raadighed, men dens Oprindelse som Naturprodukt, hindrer ogsaa dens Henførelse under Begrebet „Kapital“, hvorved kun kan forstaaes Ting og Værdier, der ere frembragte ved menneskeligt Arbejde.¹⁾

Imidlertid indvendes fra nogle Forstmænds Side herimod, at de nuværende danske Skove ikke er „Naturskove“ men

¹⁾ Lige saa lidt her som ellers i Økonomien maa man jo betragte „den kapitaliserede Jordrenteret“ — paa privat Haand som lig med selve Jordrenten, i Ordets nationaløkonomiske Betydning, — selv om daglig Handel og Vandels Sprogbrug ofte forsynder sig paa denne Maade — saavel som ved at forveksle ægte (arbejdsskabt) Kapital med uægte, d. v. s. med kapitaliserede Jord-, Fortrins- og Monopolindtægter.

i det væsentlige „Kulturskove“, ved hvilket sidste Udtryk da skal forstaas et Produkt af menneskeligt Arbejde og saaledes opsparet „Kapital“, — at Træbestanden indenfor Skovbruget derfor nærmest kan sammenlignes med Kvægbesætningen indenfor Landbruget, — samt at ingen Del af den i 1805 tilstedeværende Træbestand nu eksisterer.

Dette sidste er sikkert rigtigt, men Fredningspligten af 1805 var jo fornuftigvis ikke indskrænket til selve den daværende Træbestand; men denne maatte ifølge Fredningsloven netop først fældes, naar den havde frembragt forsvarlig Afløsning, nemlig Træer, som gennem naturlig Besaaning kunde vedligeholde Ungskovens Opelskning, saaledes som § 19 i Fredskovsforordningen lyder paa. Den senere opelskede Højskov er saaledes umiddelbart gaaet ind under Fredningen og omfattes af den legale Baandlægning.

Hvad angaar Sammenligningen mellem Træbestand og Kvægbesætning, da er denne næppe vel overvejet, allerede fordi man meget vel kan tænke sig et kvægløst Landbrug, hvilket ikke er ualmindeligt, men absolut ikke et træløst Skovbrug. Og medens Fredskovens Træbestand var til som ikke-arbejdsskabt Naturgenstand fra Tidernes Morgen, gælder dette jo ikke om Landbrugets Kvægbestand, der — ved at omsætte Agerjordens Naturværdier — nærmest vil kunne sammenlignes med Skovbrugets Savværker, hvis Lighedspunkter af denne Art ønskes opstillede.

Og vel er der sikkert siden Fredningsloven gjort et godt og dygtigt Arbejde af Skovens Ejere, Brugere og Funktionærer, og dette Arbejde har utvivlsomt i mange Tilfælde¹⁾ bidraget til at give Skoven en højere økonomisk Værdi, end den vilde have haft uden saadan Virksomhed. — Men ganske som ved Landbruget maa saadan Forbedringsvirksomhed (hvis ellers Arbejdet har været forstandigt og værdiforøgende) anses vederlagt gennem forøget Udbytte — i modsat Fald maa det indrømmes, at der i Værdien af Træbestanden er skjult et Element af Kapital eller Arbejde, der (ganske som ved Landbruget) ikke kan henregnes til den naturlige Jordrente.

Men dels turde Tilfældet være temmelig sjældent (og man vil ialtfald vanskelig kunne erkende Tilstedeværelsen af saadanne Arbejder, der er ældre end 30 Aar); dels er der

¹⁾ Der skal dog ogsaa endnu findes Tilfælde, hvor Skove, der siden Fredskovsforordningen have henligget som „Naturskove“ og fornyet sig ved Selvbesaaning uden nævneværdigt Forstarbejde, desuagtet frembyde et særdeles værdifuldt Formueobjekt.

ved vore Skove den særlige Omstændighed, at disse ikke oprindelig er skabte ved kunstig Plantning paa aaben Mark, men er ældre end Nutidens Forstvæsen. I Begyndelsen var Skoven! I Aaret 1805 fandtes der i hvert Fald et saadant Forraad af høj naturlig Skov af Bøg og Eg, at dens Hugst gennem Tiderne har kunnet og maattet afgive fuldt Vederlag for alle normale Arbejder, som er foretagne til Opretholdelse af Fredskoven, saaledes som Forordningen netop forudsætter. Den danske Højskov skylder saaledes normalt ikke Forstvæsenet noget ikke-betalt Arbejde, men kun Samfundets Værnelov og Vorherres Sol og Regn sin Tilværelse, og det gaar ikke an at forveksle disse Faktorer og deres Betydning. Naar Forstmænd stundom siger, at de har skabt den nuværende Skov, kunde det med større Ret siges, at det er Skoven, der skaber eller dog tilkalder og lønner Forstmændene. Skoven var til før dem!

Vi maa derfor ubetinget fastholde den for Skovenes Bevaring saa vigtige Grundsætning, at Skovens Træbestand (de fremtidige Normalafgrøder) alene er et Naturprodukt, der økonomisk maa betegnes som Jordelement (og hvis Udbyttes Værdi følgelig maa være indbefattet under Skovens Jordrente), men ikke nogen „Kapital“ eller „Arbejde“ i disse Ords rette nationaløkonomiske Betydning.

Naar nogle Forstmænd have paastaet, at Skovbunden alene, uden Skov, skulde kunde beregnes og ansættes til selvstændig økonomisk Værdi som Produktionsfaktor i Skovbruget, saa vilde denne Beregning — selv om den var mulig — i alt Fald være uden Betydning for vort Emne, eftersom Fredskovene aldrig have eksisteret uden Træer og disse skal forblive der bestandig. Ganske som det for Bedømmelsen af Landbrugsjordernes Værdi er uden videre Betydning, hvad denne Værdi udgjorde paa Gorm den gamles Tid, hvis saadant lod sig oplyse.

Undtagelse fra Reglen om, at Træbestand og Skovbund i Fredskoven udgør en udelelig Helhed, hvis aarlige Nettoudbytte netop er = Skovens Grundrente, kan kun erkendes forsaavidt det kan godtgøres, at der af Ejeren til Fremme af Skovdriften er ydet Tilskud af Arbejde eller Kapital, som har forøget Træbestandens Værdi, men (endnu) ikke er bleven dækket ved saa meget større Udbytte af Aarenes Hugst. I saa Fald vil det værdiforøgende og udækkede Arbejdes Værdi naturlig være at fradrage i „Træbestandens Værdi“, forinden den rene Grundværdi fremkommer, — ganske som ved Landbruget.

Hertil kommer yderligere, at saafremt det godtgøres, at en Ejer har undladt i et eller flere Aar at foretage den Hugst af Aarets Afgrøde, hvortil han var berettiget, og dette saaledes virkelig „opsparede Træforraad“ endnu forefindes tilstede, uden Forringelse af den øvrige Træbestand, da maa det saaledes tilstedeværende opsparede Træforraad være udenfor Fredningsbaandet og til Ejeren frie Raadighed, hvorfor det med Føje vil kunne henregnes til hans „Kapital“ i den heromhandlede Henseende.

At der udover Træbestanden som oftest paa en Skovejendom forefindes Bygninger med Tilbehør og Inventarium, og at disse arbejdsskabte Genstande da, ligesom ved Landbruget, maa holdes ganske udenfor Grundværdiberegningen er jo en Selvfølge.

IV.

En sikker objektiv Bedømmelse af Fredskovens Værdi vil kun kunne foretages paa Grundlag af de Resultater, som foran i Korthed er gennemgaaede og fastlagte for Skovens retlige og økonomiske Forhold, og saa de nøjagtige Regnskabstal, som det enkelte Skovbrug kan fremlægge som Resultater af den faktisk stedfundne Skovdrift. Men iøvrigt vil Vurderingen kunne foretages efter de samme Grundsætninger som gælder for Ansættelse af et Landbrugs Værdi, og maa, ligesom ved denne, være ledsaget af fornøden Beskrivelse af den paagældende Lokalitet, Skovens Udstrækning og Jordbund samt klimatiske Forhold, Træbestandens Størrelse og Vækst, Afsætnings- og Transportforhold m. v., som alt her kun skal antydes.

Fra den konstaterede faktiske eller normale Indtægts Sum i det enkelte Aar (eller som Gennemsnit af en Række Aar), drages de normale Driftsudgifter, derunder en passende Sum til Vedligeholdelse af de paa Ejendommen opførte Bygninger m. v. og til Forrentning og Afskrivning af den deri eller iøvrigt i Driften anbragte Kapital — hvorimod selvfølgelig ikke nogen Del af Renten af den i Ejendommen til dennes Erhvervelse anbragte Kapital eller Prioritetskapitaler — hvilke jo kun er kapitaliserede Renterettigheder, for Tiden paa privat Haand. Forsaavidt der i paagældende Regnskabsaar maatte have været lavere eller højere Indtægter eller Udgifter end det normale — saasom ved, at Ejeren har undladt at skove den fulde tilladelige Hugst eller har erholdt Statens Tilladelse til ekstraordinær stærk Hugst (Krigshugst), eller ved, at der ved Kendelse af Naturfredningsnævnet

er paalagt Skovens Drift værdiforringende Servituter, som paavirke den fremtidige Normalindtægt, vil dertil være at tage et passende Hensyn ved Bedømmelse af Skovens fremtidige Normalindtægter og Udgifter. Og endelig maa der fra særlig forstkyndigt Hold, eventuelt Statens Tilsynsmand, foreligge fornødent Bevis for, at den stedfundne (eller beregnede) Hugst maa anses forsvarlig i Forhold til Skovens naturlige Tilvækst, saa at der ingen Forringelse af Skovens Substans derved er sket eller kan ske — da der i modsat Fald maa træffes særlige Foranstaltninger til Genoprettelse af den lovbefalede Status.

Den derefter udkommende normale Netto-Aarsindtægt vil (omregnet med en til Markedet svarende Rentefod) til Kapital og tillagt Værdien af den af Ejeren eventuelt særligt „opsparede“ Træmasse udgøre Fredskovens normale økonomiske Handelsværdi, og derved tillige dens Ejendomsskyldværdi under normale Forhold.

Naar der i denne Værdi fradrages — ligesom ved Landbrugsejendomme 1) Brugsværdien af de paa Skovejendommen tilstedeværende Bygninger og Tilbehør, 2) Værdien af det særligt „opsparede Træforraad“, som udover den fredskovpligtige Træmasse mulig maatte henstaa i Skoven (jfr. ovenfor), 3) eventuelt Værdien af Ejerens udførte værdiforhøjende Grundforbedringer, som mulig endnu ikke er vederlagte gennem forøget Udbytte samt 4) eventuelt Værdien af de Skoven af Naturfredningsnævnet paalagte særlige Servituter, — vil den derefter udkomne Restværdi være Fredskovens Grundværdi.

Dog er det tænkeligt, at Skoven udover de saaledes opgjorte Værdier kan have en yderligere Grundværdi hidrørende fra, at Dele af Skovbunden kan være saa velegnet til en særlig Anvendelse, saasom til Udvinning af Kalk, Ler, Tørv, Sten eller til Byggegrunde, at disse Arealers Grundværdi vil være at tillægge Skovens øvrige Grundværdi. For Byggegrundsarealernes Vedkommende dog kun under den Forudsætning, at det kan forventes, at Landbrugsministeriet i Henhold til Udstykningsloven af 3. April 1925 § 3, Punkt 10, og Analogien af Reglen i samme Lovs § 3, Punkt 7, vil bevilge Fritagelse for Fredskovsforpligtelsen for de paagældende Byggegrund-Arealer.

Det er undertiden paastaet, at Skovbruget som saadant — under iøvrigt lige Vilkaar og Nettoudbytte — skulde besidde en lavere økonomisk Værdi end Landbruget derved, at Skovdriften kræver en meget langvarigere „Omdrift“, saa

at det ikke, saaledes som Landbrugsdriften, hurtig kan skifte Afgrøde-Form, hvis Prisforholdene ændres, og dette maa vist indrømmes. Men denne Forskel turde i nogen Maade være opvejet derved, at kun Skovbruget er i Stand til (hvis forbigaaende Prisfald paa Produktionen gør det ønskeligt) at, ialtfald til en vis Grad, undlade at høste en eller flere Aars-afgrøder, og derved opsamle et større Forraad til en senere gunstigere Konjunktur. Sligt kan Landbruget ikke.

V.

Foruden ved et forsvarligt Tilsyn med Overholdelsen af Reglerne i Forordningen af 1805 eller eventuelt skærpede Fredningsregler, saavel som ved Naturfredningsnævnets Kendelser og disses loyale Opfyldelse, vil der endvidere kunne virkes til gavnlig Fremme at vore Fredskoves Fremtid gennem hensigtssvarende Skattelove, d. v. s. saadanne, som ikke gør den private Skovejer interesseret i Rovdrift af Skovene, men derimod i Opretholdelsen af en stedse sikrere Normalværdi af Skovene. —

I saa Henseende kan vore nuværende Skattelove ikke anføres som lysende Forbilleder. Gennem ret høje Afgifter ved Salg af Skoveffekter (Auktionsgebyrer) saavel som ved den aarlige Ejendomsskyld, hvilken, som ovenfor paavist, beregnes af Skovenes faktiske Indtægter og eventuelt tillige af Ejerens særlig opsparede Træforraad, gør man dels ogsaa Statskassen direkte interesseret i en haard og hensynsløs Udnyttelse af Skoven, men dels straffer man tillige baade den særlig dygtige Skovbruger, som forstaar at faa mere end normal Indtægt ud af i og for sig forsvarlig Hugst, og den Skovejer, som ønsker at skaane Skoven mest mulig.

Hvorledes skulde man da forme en Skattelov for Fredskovene saaledes, at den ikke indeholdt denne Tendens til at straffe den dygtige og hensynsfulde Skovbruger og ikke gav Stats- og Kommune-Kasse Interesse i en for haard Skovdrift?

Vilde det mulig i saa Henseende være ønskeligt og hensigtsmæssigt, at Skovejendommene ganske fritoges for enhver Skat — og vilde man derved hjælpe med til at bevare det nationale Fællesgode, som vore Fredskove udgør?

Dette Spørgsmaal maa afgjort besvares benægtende. En fuldstændig Fritagelse for alle reelle Skattebyrder vilde kun have den økonomiske Virkning, at paagældende Fredskov straks vilde stige i Handelspris med Kapitalværdien af de bortfaldne Skatters aarlige Beløb. En saadan aarlig Skattelettelse

af f. Eks. 10 Kr. pr. Hektar af en given Skovstrækning vilde jo nemlig kun have den Virkning at forhøje Skovens „Værdi“ med ca. 200 Kr. pr. Hektar, til Glæde alene for den nuværende Skovejer, men forsaavidt til Skade for den næste Køber af Skoven, som han da skulde fremskaffe og forrente en saa meget større Købesum, hvilket for en middelstor Skov paa 150 Hektar altsaa vilde betyde 30,000 Kr. Og dette vilde maaske endog kunne afskære en Række ellers velegnede Købere fra at blive fremtidige Skovejere. Thi vel er det vistnok i Hovedsagen rigtigt, at Skovdrift helst maa være Stordrift og ikke egner sig til stor Udstykning til „Husmandsskovbrug“. Men efter min Erfaring er der dog i vore Dage ved at opstaa en Erkendelse af, at de meget store samlede Skovbrug, især hvor de enkelte Skove ligger stærkt spredte og under væsensforskellige Afsætnings- og maaske Jordbunds-Forhold ikke er de heldigste Administrationsenheder, og at en vis Grad af Udstykning af de store Skovbrug og selvstændig Drift af passende afrundede mindre Skove eller Skovdistrikter, hvis Styrelse kunde forestaa alene af den forstkyndige Ejer, med nogle Tjenestemænds Bistand, vilde i mange Maader være den heldigste Driftsform, naar iøvrigt Skovfrednings-Tilsynet forblev fuldt virksomt. -- Netop for de mange unge Forstmænd, som for Tiden langt fra have let ved at erholde lønnende Stillinger (Antallet af saadanne er nærmest i Aftagende!), vilde denne Mulighed for selv at blive Ejere af mindre Skovdistrikter paa rimelige Vilkaar formentlig være af Betydning. Men det vilde være at forringe disse Muligheder, saafremt Staten ved at fritage Skovene for Skattepligt direkte og kunstigt forhøjede Fredskovenes Købesum til Skade for det kommende Slægtled af Skovejere.

Derimod vilde en Fritagelse for de nugældende Former af Skovskatter, der, som ovenfor paavist, hvile tyngende paa den dygtige og hensynsfulde Skovejer, være ønskelig og hensigtsmæssig, saafremt man kunde finde en Afløsning derfor, som netop ikke havde disse uheldige Virkninger for Skovbrugets aktive Element, men derimod — ved at beregnes af Skovbrugets passive Element, Normalværdien, Grundværdien — kun vilde have den heldige Virkning for det kommende Slægtled af Skovejere, at nedsætte Købesummen for Skoven, medens det aktive Skovbrug indenfor Skovfredningens Ramme fuldstændig fritoges for Beskatning.

Derfor vil her, ganske som ved Landbruget, den rette, til Fremme af Bruget mest egnede Løsning af Skattespørgs-

maalet, være en Omlægning af de nuværende tyngende Skatter til en rationel Grundskyld, naar denne beregnes af den rette Grundværdi, saaledes som denne ovenfor er beskrevet. Thi den vil belønne hin særlig dygtige Skovbruger og skaansomme Skovejer rimeligt derved, at Grundskylden ikke tager Part i disse Dyders gode naturlige Løn, men kun beregner Samfundet dets passende, forud kendte, Andel i de af dette samme Samfund beslaglagte og oprettede Fredningsværdier, de normale Fremtidsafgrøders Kapitalværdi — og ved at denne Samfundets Andel forud har bevirket en saa meget lavere Købesum. Derfor turde Grundskyldsreformen blive det dygtige og hensynsfulde Skovbrugs Krav i Skattespørgsmaalet herefter, naar dette Skovbrugs gode Mænd vinder Klarhed over Problemet og dets Betydning.

I væsentlig Overensstemmelse med det foran udviklede har den danske Lov af 7. August 1922 om Statsgrundskyld af Fredskov ogsaa fastsat, at „Skovjorden“s Grundværdi skal ansættes = den Værdi, som den antages at have, naar den anvendes til god Skovdrift.¹⁾ Og skønt dette kunde være endnu klarere og tydeligere udtalt i Loven, er der dog derved gjort en god Begyndelse, hvorpaa der kan bygges videre i samme Retning.

Det er antagelig under Hensyn til denne særegne Udtryksmaade i Loven saavel som Problemets Nyhed, at Overskyldraadet til Vejledning for Vurderingsmyndighederne forud for Vurderingen pr. 1. Januar 1924 udtalte, at Fredskovenes Grundværdi formentlig gennemsnitlig vilde ligge omkring 60 pCt. af den normale Skovs Ejendomsskyldværdi, idet Raadet da maa have forudsat en saa bred Margin som 40 pCt. til Dækning af de ovenfor under 1—4 anførte Værdier af arbejdsskabt, opsparet eller servitutskabt Oprindelse. — Efter den senere indvundne Erfaring og derved opnaaede Klarhed

¹⁾ Den norske Lov af 20. Maj 1866 udtaler, at „Skov ansættes til Skyld efter den aarlige Afkastning, Skovbunden under en forsvarlig Drift antages at kunne afgive ved at være forsynet med saadan Skovbestand, som forsvarlig behandlede Ejendomme i Egnen med Skovbund af samme Beskaffenhed som den, der er Genstand for Skyldsættelsen, antages at burde have. Der bør saaledes ikke tages Hensyn til, om Skoven af tilfældige Aarsager er i en ualmindelig Grad skaanet og saaledes rigelig forsynet med ældre, brugbart Virke, lige saa lidt som til en ved overdreven Hugst fremkaldt midlertidig Mangel paa saadant, medmindre denne Overflod eller Mangel skønnes at ville vedvarende og væsentligt indvirke paa Skovbundens Beskaffenhed og paa den fremtidige Tilvækst.“

over Spørgsmaalet, er det jo tænkeligt, at Overskyldraadet vil anse et noget andet Gennemsnitstal som Norm for fremtidige Vurderinger, medens det endelige Tal for den enkelte Skov selvfølgelig kan ligge over eller under Gennemsnittet.

Hvilken Procentsats af Grundværdi der da rettelig bør opkræves som Grundskyld, skal ikke drøftes her, hvor Opgaven kun er at udrede Principerne for en forstandig Lovgivning om vore Fredskove og at foreslaa en Afløsning af de nuværende for Skovbruget tyngende Skattebyrder.

Men for saa vidt Lovgivningen vilde sætte en yderligere Præmie paa Overholdelsen af Fredningsreglerne og særlig de skærpede Regler — derunder Krav om private Skovejeres aarlige Indberetninger angaaende den stedfundne Hugst og stedfundne Skovmaalinger etc. — som maatte vise sig fornødne, kunde der maaske fastsættes en noget lavere Grundskyldsprocent end den for Landets øvrige Grundværdier almindelige for saadanne Skove, som underkastedes den nævnte særlige Fredningspligt og Indberetningspligt, og hvor denne loyalt opfyldtes.

VI.

I det foregaaende er alene omhandlet de egentlige Fredskove, som omfattes af Forordningen af 1805 eller senere er indordnede derunder, og som udgør langt den største Del af Danmarks gamle Løvskove og Højskove paa privat Haand. — Udenfor falder først alle de Staten tilhørende Skove, der ikke direkte er lovmæssigt fredede, men hvorover Statens Administration selv kan raade paa bedste Maade, og hvor det maa forudsættes, at alle fornødne Fredningssyn iagttages. For saa vidt angaar Statsskovenes Skattepligt — der jo gælder fuldtud overfor de paagældende Kommuner, hvori Statskove er beliggende — vil de ovenanførte Betragtninger om den rette Skatteform ligeledes efter Omstændighederne vise sig rigtige.

Derimod er der i de sidste Menneskealdrer opstaaet et ikke ringe Antal nye „Skove“ ved Plantninger, foretagne paa saadanne, ofte ret tarvelige Jorder, som ikke forud henhørte til noget ældre samlet Skovbrug, og hvor Plantningen derfor ikke kan anses som et nødvendigt eller dog naturligt Vederlag for en tilsvarende Hugst af ældre Træbestand.

For alle saadanne Plantninger, der sædvanlig omfattes af Betegnelsen „Hedeplantager“, er Fredskovsforordningen af 1805 ikke gældende. — Selv om der mulig, oftest som

Følge af offentligt Tilskud til Plantningsarbejdet, er paalagt deslige Plantager en vis Fredningspligt, maa denne dog forstaaes ud fra andre Grundsætninger end de for egentlige gamle Fredskove gældende, og omfatter mulig kun Forpligtelsen for Ejeren til ikke uden Ministeriets Tilladelse paany at rydde Skoven. Og saadan Tilladelse maa formentlig uden Betænkelighed kunne gives i saadanne Tilfælde, hvor Tilplantningen maatte vise sig at være ganske mislykket, saa at ingen virkelig Træbestand kan frembringes paa den paagældende Jordbund.

Da der ikke her, saaledes som ved de gamle Fredskove, forefandtes en oprindelig, naturlig Højskovbestand, hvis Hugst efterhaanden var tilstrækkelig til at lønne det paa Plantningen anvendte Arbejde, hviler disse Plantager paa et helt andet økonomisk Grundlag. Deres Træbestand maa da paa Forhaand anses for alene at være Kapital, i dette Ords nationaløkonomiske Betydning, og følgelig Ejersens frie Raadighed underkastet, medmindre han ved Deklaration maatte have paataget sig særlige Forpligtelser i saa Henseende overfor det Offentlige, eller Plantagen omsider maatte have naaet en saadan „Modenhed“, at den atter kan have dækket enhver haft Driftsudgift, saa at dens videre Udvikling blev et Naturprodukt. (Saavidt vides, er det vistnok af Domstolene antaget, at ogsaa saadanne Plantager maa henføres under den særlige § 20 i den gamle Fredskovsforordning af 1805 om, at der ved Køb ikke erhverves Ret til Hugst til Saig i de første 10 Aar efter Salget.)

Medens Hedeplantagens Handelsværdi og derfor Værdi til Ejendomsskyld maa beregnes ganske som ved Fredskovene, og altsaa omfattende den hele Træbestand, uanset de derpaa anvendte og oftest endnu udækkede Forbedrings-Arbejder og Kapitaler, vil Hedeplantagernes Grundværdi ikke naturlig kunne omfatte nogen Del af Træbestandens Værdi, medmindre Plantagen har opnaaet en saadan Alder og Udvikling („Modenhed“), at dens aarlige Hugsts Værdi fuldtud har dækket det paa Plantningen fra første Færd anvendte Arbejde og Kapital, hvilket formentlig kun i saare faa Tilfælde vil være muligt.

Men for saa vidt Ejeren ikke ved særlig Deklaration overfor det Offentlige maatte have frafaldet sin Ret til naar som helst at fjærne Træbestanden, vil dennes Værdi mulig end ikke i det ovennævnte Tilfælde (hvor Plantagens Driftsindtægt har dækket alle tidligere Driftsudlæg) med Føje kunne henregnes til den Grundværdi, hvoraf Grundskyld kan beregnes.

Hedeplantager vil derfor i Almindelighed kun være at ansætte til samme Grundværdi, som Jordstykket vilde have, saafremt det ikke var tilplantet. Dette udelukker altsaa ikke, at Arealet mulig kan have baade Agerjordsværdi og Byggegrundsværdi, idet disse Værdier bør forblive upaavirkede af den stedfundne Tilplantning. Thi det er jo en given Sag, at et Stykke Hvedejord eller en Byggegrund ikke ved at tilplantes bør kunne formindske Jordstykkets forud derfor konstaterede Grundværdi.

Ved Lov af 1. Maj 1923 er det forøvrigt nu udtrykkelig bestemt, at egentlige Hedeplantager ganske fritages for Ejendomsskyld i et Tidsrum af 60 Aar fra Tilplantningens Begyndelse, forsaavidt Jordbundens Godhed er under et vist Lavmaal — hvorfor endmere Klitplantager maa anses indbefattede under denne Fritagelsesregel. I det nævnte Tidsrum svares der kun Afgift af Arealernes Grundværdi.

Det er muligt, at den ovenfor begrundede Opfattelse af Fredningsforordningen af 1805 ikke altid har været strængt hævdet af den statlige Administration gennem de forløbne 120 Aar, ligesom det praktiske Skovtilsyn kan have været udført mindre tilfredsstillende for Sikringen af Samfundets Ret til Skovenes Vedligeholdelse end ønskeligt var. Der kan af Administrationen mulig være givet Tilladelse til Rydning af Fredskov uden at ny, høj, selvsaende Løvskov var tilvejebragt i Stedet derfor, maaske endog alene imod senere at tilplante Arealer med andre og ringere Træsarter. Og det er tænkeligt, at der hos enkelte Skovejere kan have dannet sig den Opfattelse, at de havde frit Lov til uden særlig Tilladelse at rydde hele deres Fredskov, naar blot de plantede en eller anden Trævækst i Stedet derfor, og at intet som helst Tilsyn praktisk kunde hindre dem i at skove, som de lystede.

Hvis saadanne Opfattelser virkelig havde været praktiserede, maa det sikkert af alle Elskere af vore danske Skove og alle Venner af Folkets fælles Rettigheder erkendes at være paa Tide, at en anden Forstaaelse af disse Spørgsmaal gøres gældende i Praksis og Lovgivning, og at virksomme Reformere paa dette Omraade sættes paa Dagsordenen herhjemme.